

Netechnické zhrnutie Strategického environmentálneho hodnotenia

“HU-SK CBC Program (2014-2020)”

verzia na publikovanie

Predložené: 23. mája 2014

OBSAH

1. STRATEGICKÉ ENVIRONMENTÁLNE HODNOTENIE	3
1.1. Zhrnutie	3
1.2. Účel a rozsah.....	5
1.3. Súvis s ďalšími časťami plánovacieho procesu	7
2. STRUČNÝ POPIS PROGRAMOVÉHO DOKUMENTU.....	9
2.1. Situačná analýza	9
2.2. Krátke zhrnutie analyzovaného programu	10
2.3. Externá a interná konzistentnosť, environmentálne činitele.....	12
3. ENVIRONMENTÁLNE DOPADY A NÁSLEDKY IMPLEMENTÁCIE PROGRAMU	16
3.1. Hodnotenie dopadu	16
3.2. Analýza možností	25
3.3. Analýza kritéria udržateľnosti	26
3.4. Cezhraničné dopady.....	27
4. MONITOROVANIE A ÚČINNOSŤ	28
4.1. SEA monitorovanie a následné opatrenia	28
4.2. Účinnosť z hľadiska ochrany životného prostredia	29
5. ODPORÚČANIA	31
5.1. Odporúčania pre proces plánovania	31
5.2. Konzultačný proces	32
5.3. Dopad odporúčaní na proces plánovania	32
6. PRÍLOHY	34
Data týkajúce sa oprávneného regiónu.....	34
Požadovaný obsah environmentálnej správy.....	35

1. STRATEGICKÉ ENVIRONMENTÁLNE HODNOTENIE

1.1. ZHRNUTIE

Strategické posudzovanie vplyvov na životné prostredie Programu cezhraničnej spolupráce Maďarsko – Slovensko je plánované a vykonávané v súlade so smernicou 2001/42/EK a jej príslušnými národnými úpravami. Po posúdení výhod a nevýhod, sa Riadiaci výbor a príslušné orgány rozhodli vykonať SEA proces oddelene. To znamená, že spoločná Správa o životnom prostredí je spracovaná v rámci dvoch samostatných procesov v súlade s vnútroštátnymi predpismi a konzultačné procesy prebiehajú v oboch štátoch separátne. Oficiálnym začiatkom procesu SEA bolo schválenie rozsahu SEA orgánmi ochrany životného prostredia v oboch krajinách. Pozostáva zo všetkých požadovaných informácií v súlade s právnymi predpismi.

SEA je užitočným nástrojom pre zvýraznenie potenciálnych pozitívnych vplyvov programu na životné prostredie a bráni opatreniam, ktoré by mohli škodiť životnému prostrediu. Na základe súčasných informácií, ciele a plánované činnosti programu nebudú mať významný negatívny cezhraničný vplyv na životné prostredie.

Potenciálne vplyvy sa čiastočne týkajú životného prostredia a čiastočne trvalo udržateľného rozvoja. Je preto dôležité vyhnúť sa nepriaznivým vplyvom na životné prostredie a brať do úvahy princípy udržateľného rozvoja s cieľom zmierniť prípadné nepriaznivé účinky. Operačné programy sú špeciálne v zmysle alternatív pretože nemajú rôzne varianty, ktoré sa dajú skúmať. Preto bez možnosti alternatívy sa stav životného prostredia v programovej oblasti analyzuje len 's a bez' implementácie programu.

Celá stratégia programu je postavená na koncepte trvalo udržateľného rozvoja, niektoré ciele, priority a jednotlivé intervencie sú priamo zamerané na podporu technologického rozvoja a rozvoja infraštruktúry na ekologické, nízko uhlíkové hospodárstvo, s účinným a k životnému prostrediu priateľským využitím zdrojov. Navrhnuté aktivity (hlavne v PO1 a PO2) priamo prispievajú k spoločným environmentálnym cieľom. Sú to aktivity súčasného programu reagujúce na klimatickú zmenu, vrátane jej zmiernenia (aktivity zamerané na zníženie emisií skleníkových plynov); adaptáciu či manažment zdrojov ako je voda (obnova luhov, mokradí, obnova riek ich brehov, projekty zamerané na neproduktívne funkcie lesa - ekologické, environmentálne a verejné funkcie, atď.), kde tieto projekty určite priamo prispievajú ku klimaticky odolnejšej Európe.

Environmentálne otázky týkajúce sa navrhovaných aktivít:

SEA je hodnotením problémov v oblasti životného prostredia, ktoré zvažuje tieto problémy v rámci posúdenia vplyvu OP na životné prostredie. Je tak identifikovaný krátky prehľad environmentálnych problémov v programovej oblasti s cieľom zhodnotiť kritické prvky:

- Zvýšenie využitia pôdy a tým aj negatívne dopady na biodiverzitu (potenciálna strata biologicky aktívnych povrchov), ako aj na krajinu
 - Zvýšenie objemu automobilovej dopravy, a tým aj miestne zvýšenie hluku a zvýšeniu emisií znečisťujúcich látok
 - Environmentálne tlaky plynúce z výstavby, napr. rušenie, prach a hluk
 - Zmena klímy a tým aj zvýšenie rizika povodní
 - Stav vody
- Kvalita vody je stále vážnym problémom v oblasti

Niektoré ciele sú jasne spojené s nepriaznivými vplyvmi. Každý projekt ovplyvňujúci oblasti Natura 2000 musí prejsť posúdením vplyvov na životné prostredie (EIA). Vzhľadom na povahu OP, sú k dispozícii iba obmedzené možnosti pre zníženie škôd na životnom prostredí vyskytujúce sa v dôsledku vývoja.

Rozvoj infraštruktúry v relatívne nenarušených prírodných oblastiach, ako aj zvýšenie mobility návštevníkov / pracovnej sily, by mohli mať negatívny vplyv na faktory životného prostredia. Je potrebné vziať do úvahy, že početné prírodné chránené rezervácie (a prírodné parky), sú umiestnené vedľa seba v oboch krajinách. Ochrana alebo aspoň kompenzácie mohla byť garantovaná prostredníctvom výziev na predkladanie návrhov a prísnych požiadaviek na realizáciu projektov. Pozitívne účinky, ktoré by mali byť uvedené pri cestných stavbách je cestný povrch, ktorý znižuje hluk, kratšia doba jazdy, ktorá môže znížiť znečistenie ovzdušia a zlepšiť kvalitu života obyvateľstva; a zníženie izolácie pohraničných obcí zlepšením mobility. Okrem toho, rozvoj udržateľných druhov dopravy prispeje k vytvoreniu lepších dopravných systémov šetrných k životnému prostrediu v cezhraničnom regióne.

Požiadavky udržateľného rozvoja sa odrážajú nielen v plánovaní konkrétnych cieľov, ale sú integrované do programu ako horizontálne princípy, ktoré zaisťujú posun oblasti programu prevencii kvality prírodných zdrojov. Jednoznačný prínos k udržateľnému rozvoju bude kritériom posudzovaným pri výbere projektov. Návrhy projektov budú oprávnené iba v tom prípade ak ciele a aktivity projektu nebudú v rozpore s princípmi udržateľného rozvoja. Princíp rovnakých príležitostí sa odráža aj v návrhu indikátorov pre monitoring a evaluáciu, a v kritériách oprávnenosti pri výbere projektov v rámci rôznych opatrení.

Pokiaľ ide o efekty možno uviesť nasledovné:

- Pozitívne účinky sú dominantné a existujú opatrenia v rámci špecifických cieľov, ktoré prispievajú k pozitívnym zmenám v súčasnom stave životného prostredia.
- Predvídateľné negatívne účinky sa vyskytujú len v prípade infraštruktúrnych projektov (cesty a mosty), ale navrhované zlepšenia by mohli byť kompenzované a v dlhodobom horizonte by mohli byť celkové vplyvy prevedené do kladných účinkov (zníženie emisií skleníkových plynov, atď.)
- Negatívne účinky sú sprevádzané prevažne pozitívnymi účinkami, takže nepriaznivým účinkom sa dá vyhnúť použitím vhodných podmienok.

Celkovo, vzhľadom k synergickým a kumulatívnym pozitívnym vplyvom sa dá v rámci programu dosiahnuť priaznivejší stav životného prostredia. Okrem účinkov na životné prostredie tam budú ďalšie plánované a naplánované pozitívne hospodárske, sociálne a územné účinky vedúce k lepšej kvalite života v prihraničnej oblasti.

1.2. ÚČEL A ROZSAH

Predpoklady a ciele:

Tento dokument je základom strategického posudzovania vplyvov na životné prostredie (SEA) pre program cezhraničnej spolupráce Maďarsko-Slovensko. Cieľom SEA je zlepšiť kvalitu a súdržnosť programu, a to najmä v kontexte udržateľnosti, poskytnutím spätnej väzby odborníkov a zúčastnených strán pre plánovanie programu. SEA je užitočným nástrojom pre zvýraznenie potenciálne pozitívnych vplyvov programu na životné prostredie a zabránenie opatrení, ktoré by mohli byť pre životné prostredie škodlivé, takže SEA môže zlepšiť výsledok programu v oblasti životného prostredia.

Účelom SEA je:

- identifikovať existujúce problémy životného prostredia vzťahujúce sa k programu, posudzovanie vplyvov na životné prostredie programu poskytnutím prehľadu o možných priaznivých a nepriaznivých vplyvov na životné prostredie,
- zvýšiť príspevok programu k trvalo udržateľnému rozvoju,
- nastaviť príslušné ciele ochrany životného prostredia, ktoré by mali byť zvažované v rámci programu a procesu SEA, skúmajúc súlad s politikami v oblasti životného prostredia a trvalo udržateľného rozvoja na úrovni Spoločenstva, národnej a regionálnej úrovni.

Pravidlá týkajúce sa SEA procesu

SEA pre program cezhraničnej spolupráce Maďarsko-Slovensko je plánovaný a realizovaný v súlade so smernicou 2001/42/ES (ktoré definuje strategické environmentálne hodnotenie a uvádza ho ako súčasť procesu plánovania programov podporených z EÚ fondov) a jeho národnými úpravami:

- maďarská vládna vyhláška č 2/2005 (I.11.)
- na Slovensku je to v súčasnosti zákon č 24/2006 Z.z., o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktoré nadobudli účinnosť 1. februára 2006.

Príloha 2 popisuje požadovaný obsah Environmentálnej správy podľa zmenenej legislatívy.

ES 42/2001 SEA Smernica¹

má za cieľ " zabezpečiť vysokú úroveň ochrany životného prostredia a prispieť k integrácii environmentálnych úvah do prípravy a schvaľovania plánov a programov s cieľom podporovať trvalo udržateľný rozvoj " (článok 1).

¹ <http://ec.europa.eu/environment/eia/sea-support.htm>

Metodológia a špecifickosť SEA

SEA sa vykonáva súčasne s prípravou programu odborníkmi ex ante v spolupráci s pánom Viszockym, maďarským expertom SEA.

SEA si kladie za cieľ poskytnúť vysokú úroveň ochrany životného prostredia a prispieť k integrácii environmentálnych úvah do prípravy a schvaľovania programového dokumentu s cieľom podporiť trvalo udržateľný rozvoj.

Proces strategického posudzovania životného prostredia sa skladá z nasledujúcich častí:

1. Správa o životnom prostredí
2. Konzultácie
3. Integrácia odporúčaní z konzultačného procesu
4. Informácie o rozhodnutí
5. Monitorovanie významných vplyvov na životné prostredie
6. Predloženie programovému výboru, sledovanie

Spoločná Správa o životnom prostredí:

SEA vyhodnocuje možné vplyvy na životné prostredie spojené s prioritami operačného programu a dáva odporúčania, ako zvýšiť kvalitu programu vo vzťahu k environmentálnym aspektom. Posúdenie pozitívnych a negatívnych účinkov na rôzne činnosti (typy projektov podľa priorít a cieľov programu), sú zhrnuté v ratingovej matici (pomocou stupnice). Hodnotenie je kvalitatívne, nakoľko kvantitatívne dáva zmysel len na úrovni projektu. Hodnotia sa priame aj nepriame účinky. Agregácia priamych a nepriamych vplyvov vo väčšine prípadov nie je možná a zvyšuje neistotu hodnotenia. Podľa SEA smernice sú pri hodnotení brané do úvahy aj "sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, strednodobé a dlhodobé, trvalé a dočasné, pozitívne aj negatívne vplyvy". Hlavnými témami, ktoré by mali byť preskúmané sú:

- Do akej miery by program mohol zlepšiť stav životného prostredia a poskytnúť pozitívnu zmenu, pokiaľ ide o udržateľnosť?
- Môžu ciele aktivít znížiť nepriaznivé dopady výrazného tlaku na životné prostredie a viesť k výraznému zlepšeniu prihraničnej oblasti?
- Mohli by navrhované opatrenia viesť k pozitívnemu posunu smerom k trvalo udržateľnému rozvoju, a mohol by vývoj prispieť k zníženiu regionálnych rozdielov?

Aspekty trvalo udržateľného rozvoja:

Správa organizácie spojených národov pre životné prostredie a rozvoj, Svetovej komisie "Naša spoločná budúcnosť" definovala v roku 1987 koncept trvalo udržateľného rozvoja takto: "Trvalo udržateľný rozvoj je rozvoj, ktorý uspokojuje potreby súčasnej generácie bez toho, aby ohrozoval schopnosť budúcich generácií uspokojovať svoje potreby."

Podľa inej všeobecne prijatej definície trvalo udržateľného rozvoja je to systém sociálno-ekonomických podmienok a činností, v ktorom sú prírodné hodnoty súčasnosti zachované pre budúce generácie, ukladanie a používanie ekologicky prírodných zdrojov poskytuje dlhodobú kvalitu života a zachovanie rozmanitosti.

Akýkoľvek vývoj by:

- Nemal znižovať biodiverzitu a ekosystémové služby
- Nemal zvýšiť (znížiť ak je možné) nepriaznivé sociálne a územné rozdiely
- Mal podporiť prispôbenie sa zmene klímy
- Mal prispieť k posilneniu sociálnej solidarity

Kľúčové prvky použitej metodológie:

Vypracovanie environmentálnej správy sa týka všetkých dokumentov pripravených plánovacím tímom vrátane nasledovných metodológií:

Situačná analýza	Identifikácia problémov a budúcich následkov; Definovanie obmedzení a neistôt. Zakomponovanie predchádzajúcich (evaluačných) skúseností.
Preskúmanie konzistentnosti	Externá a interná konzistentnosť sady programových cieľov
Analýza alternatív	Možný rozvoj dotknutých oblastí s a bez implementácie programu
Hodnotenie dopadov	Definovanie pravdepodobných významných efektov a ovplyvňujúcich faktorov, identifikovanie priamych a nepriamych dopadov
Udržateľnosť	Súlad špecifických cieľov a základných kritérií

Ťažkosti hodnotenia

Nasledovné ťažkosti zvyšujú nepresnosť hodnotenia:

- Hodnotenie nie identifikovať iba predvídateľné účinky nakoľko tematické ciele OP umožňujú širokú škálu možných aktivít a projektov. Skutočné dopady na životné prostredie možno posúdiť len na úrovni projektov.
- posúdenie vplyvov na životné prostredie nemôže byť podrobnejšie, ako úroveň OP umožňuje pokiaľ ide o navrhované opatrenia.
- Nepriame vplyvy predstavujú ďalšiu výhodu hodnotenia, ale kumulované vplyvy nemožno odhadnúť.

Rozsah environmentálnej správy:

Rozsah SEA bol schválený príslušnými environmentálnymi úradmi v oboch krajinách ako formálny začiatok SEA procesu. Pozostáva zo všetkých požadovaných informácií podľa legislatívy (Príloha 2).

1.3. SÚVIS S ĎALŠÍMI ČASŤAMI PLÁNOVACIEHO PROCESU

Prehľad európskej územnej spolupráce

V rámci cieľa Európskej územnej spolupráce, EFRR podporuje cezhraničnú, nadnárodnú a medziregionálnu spoluprácu. Za účelom splnenia cieľov a cieľov inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu stanoveného v stratégii Európa 2020, fond pre regionálny rozvoj by mal prispievať v rámci cieľov Európskej územnej spolupráce k tematickým cieľom znalostnej ekonomiky, výskumu a inovácií, podporujúcim ekologickejšie, energeticky efektívnejšie a konkurencieschopnejšie ekonomiky, vysokú zamestnanosť, ktorá prináša sociálnu a územnú súdržnosť, a budovanie administratívnych kapacít.

Dňa 29. júna 2011 prijala EK návrh ďalšieho viacročného finančného rámca na obdobie 2014-2020: rozpočet pre plnenie stratégie Európa 2020. Komisia navrhla niekoľko významných zmien v politike súdržnosti a jej realizácii. Bude podporovaná súdržnosť a komplementárnosť medzi programami v rámci cieľov Európskej územnej spolupráce a programov financovaných z externých nástrojov.

Európska územná spolupráca je cenná kvôli tomu, že:

- Cezhraničné problémy sa dajú najefektívnejšie riešiť v spolupráci so všetkými zainteresovanými regiónmi, aby nedošlo k nerovnomernému prerozdeleniu zdrojov pre niektoré, kým ostatné by sa zviezli (napr. cezhraničné znečistenie životného prostredia).
- Spolupráca môže poskytnúť efektívny mechanizmus na zdieľanie dobrých skúseností a naučenie sa ako rozšíriť know-how (napr. Posilnenie konkurencieschopnosti).
- Spravovanie sa môže zlepšiť ako výsledok koordinácie sektorových politík, aktivít a investícií v cez-hraničnom a nadnárodnom rozsahu.
- Vzťahy s EÚ susedmi prostredníctvom cezhraničných programov a na EÚ externých hraniciach môžu prispieť k bezpečnosti, stabilite a vzájomne výhodným vzťahom.

Vzťah SEA a procesom plánovania

Smernica SEA určuje, že SEA musí byť realizovaná počas príprav programového dokumentu a musí byť ukončená pred jeho schválením. Proces programovania bol koordinovaný Riadiacim výborom pozostávajúcím zo zástupcov ministerstiev, regionálnych/župných organizácií z Maďarska a Slovenska. Oblasť, ktorú tvoria regióny na úrovni NUTS 3 (8 'megye' v Maďarsku a 5 krajov na Slovensku) má 61 496 km². Spoločný technický sekretariát a Riadiaci orgán je tiež zapojený do procesu programovania. S plánovacími prácami pomáha Riadiacemu výboru externé konzorcium.

SEA je integrálnou súčasťou programovacieho procesu, ale výsledky SEA budú publikované v konsolidovanej Environmentálnej správe, ktorá môže byť súčasťou návrhu programu. Navyše, ex ante evaluačná správa musí obsahovať najdôležitejšie časti environmentálnej správy a konzultačného procesu.

Po zvážení výhod a nevýhod, sa relevantné úrady a Riadiaci výbor rozhodli realizovať **SEA procesy osobitne**. To znamená, že spoločná environmentálna správa je vypracovaná a konzultačné procesy sa uskutočnia osobitne v súlade s národnou legislatívou v oboch krajinách.

SEA sa týka ex ante evaluačného procesu nasledovne:

- Posúdenie kľúčových environmentálnych a udržateľných dopadov programu.
- Posúdenie aktivít, ktoré majú podporiť udržateľný rozvoj a chrániť životné prostredie.
- Preskúmanie koherentnosti a relevantnosti voči environmentálnym cieľom a udržateľnosti na národnej úrovni a úrovni spoločenstva.
- Evaluácia environmentálnych ukazovateľov, návrh odporúčaní.

Podľa našej interpretácie je **OP** považované za **nástroj plánovania**, skúma primeranosť a pravdepodobnú efektívnosť OP v rámci ex ante evaluácie, kým **SEA skúma v OP faktory**, napr. Environmentálne, ktoré môžu ovplyvniť stav životného prostredia. SEA hľadá riešenia zamerané na dva aspekty:

- Udržateľný rozvoj
- Ochrana životného prostredia.

2. STRUČNÝ POPIS PROGRAMOVÉHO DOKUMENTU

2.1. SITUAČNÁ ANALÝZA

Len zopár aspektov situačnej analýzy, ktoré odôvodňujú sadu cieľov v súčasnom programe, je súčasťou netechnického zhrnutia.

Charakteristika programovej oblasti

Maďarsko-slovenská hranica s dĺžkou 679 km je jednou z najdlhších vnútrozemských hraníc Európskej únie. Programové územie je z hľadiska ekonomického a sociálneho veľmi rôznorodé. Zemepisný popis oblasti je uvedený v prílohe 1.

Spolu s ďalšími 12 okresmi / provinciami, tieto časti Maďarska a Slovenska patria do povodia Dunaja. Programový región je celý súčasťou Panónskej / Karpatskej kotliny, jeho geomorfologické vlastnosti nekončia na hraniciach sú stanovené pásmom horských oblastí a rovín končiacich pri riekach povodia Dunaja.

Maďarsko-slovenská hranica sa tiahne krajinou s rôznymi vlastnosťami, ktoré nie sú vždy výrazne oddelené. Kým v západnej časti pohraničia Dunaj a Ipoly / Ipeľ sú považované za definitívne bariéry, ktoré bránia skôr než uľahčujú prekračovanie hraníc, od Ipolytamóc hranica nie je tak jasne tvorená prírodnou bariérou. Navyše, na úrovni malých oblastí, delia hranice koherentné regióny, napr. Szigetköz – Žitný ostrov, Cserhátvidék – Cerová vrchovina, Nógrádi-medence - Ipeľská kotlina, Medvesvidék - Medvešská vrchovina, Sajó–Hernád-medence - Rimavsko-košická kotlina, Eperjes–Tokaji-hegyvidék - Slanské vrchy, Gömör–Tornai-karszt - Slovenský kras atď. Najčastejším dôsledkom zmeny klímy v tejto oblasti je obrovský množstvo návalových zrážok, čo si vyžaduje spoločný manažment vody. Okrem toho, vnútrozemské suchu spôsobené extrémnymi poveternostnými podmienkami, vodná erózia, degradácia pôdy môže spôsobiť škody, ktoré je potrebné zvládnuť spoločne. Výskum s názvom KLIMA vykonávaný v rámci programu ESPON ukázal, že veľká časť programového regiónu by bola ovplyvnená zmenou klímy pomerne málo, s výnimkou župy Borsod-Abaúj-Zemplén.

Cezhraničné oblasti:

Pokiaľ ide o kľúčové oblasti, hlavnými zástupcami v pohraničnom regióne sú hlavné mestá: Budapešť (1 735 711 obyvateľov, 2013) a Bratislava (411 228 obyvateľov, 2011). Tieto mestá sú medzinárodnými centrami a ich vplyv presahuje ich hranice a postupne vytvára cezhraničné aglomerácie:

- Rakúsko-maďarsko-slovenský metropolitný región v západnej časti cezhraničného regiónu (Viedeň-Bratislava-Győr) má 3 milióny obyvateľov,
- Aglomerácia Budapešti s dopadom na slovenskú stranu má 3.5 milióna obyvateľov.

Ďalšie centrá s podobným významom možno nájsť predovšetkým vo východnej časti programovej oblasti. Všetky tieto strediská tvoria trojstranný polycentrický sídelný systém, ktorý predstavuje tretí hlavný potenciálny rozvojový pól cezhraničného regiónu: trilaterálny polycentrický región Košice-Miskolc-Nyíregyháza s 1 miliónom obyvateľov.

Typickým osídlením v krajine pozdĺž východnej časti prihraničného regiónu v oboch krajinách sú malé dediny s populáciou od 500 do 2 000 obyvateľov. Mnoho z nich sa nachádza v okrajových oblastiach, v horách alebo pozdĺž hranice bez cezhraničných spojení. Osady tohto typu sú v oboch krajinách početné, a to najmä v župe Borsod-Abaúj-Zemplén a v Košickom kraji. Ich populácia sa postupne znižuje a ako výsledok, trpia segregáciou chudobných ľudí.

Na druhej strane prihraničnej oblasti, mnoho miest ponúka svoje atrakcie pre návštevníkov. Príroda slúži ako hlavná atrakcia: pozdĺž rieky Dunaj (ako v Maďarsku tak aj na Slovensku) a Tisa,

vodná turistika sa stala mimoriadne populárna. K dispozícii sú turistické ciele v horách na každej strane programovej oblasti. Prírodné hodnoty územia poskytujú dobrý základ pre tzv. eko-turistiku: pozorovanie vtákov, zelené aktivity, atď.

Dopravná infraštruktúra

Dostupnosť pohraničnej oblasti špecificky závisí na počte a kvalite mostov - kvôli hraničnej rieke Dunaj - na západe a na kvalitu severo-južnej a východo-západnej cesty v strednej a východnej časti. Všeobecne platí, že spojenie medzi západnou a východnou časťou sú celkom prijateľné. Hlavným problémom je stále nedostatočné zlepšenie, modernizácia a mierne rozšírenie cestných spojení medzi severom a juhom.

Hustota hraničných priechodoch zohráva kľúčovú úlohu z hľadiska akejkoľvek formy cezhraničnej spolupráce. Priemerná vzdialenosť medzi dvoma hraničnými priechodmi pozdĺž maďarsko-slovenskej hranice je 25 km, zatiaľ čo rovnaké dáta v západoeurópskych krajinách hovoria o 7-8 km. Vďaka maďarsko-slovenskému programu sa ich hustota počas predchádzajúcich programových období zvýšila: od roku 2003, bolo otvorených 14 nových hraničných priechodov. Situácia je najhoršia v západnom pohraničí, pretože mosty sa nachádzajú ešte vo vzdialenosti 50 km od seba.

Podľa dohody podpísanej dňa 2. júla 2013 oboma premiérmi, by sa v budúcom programovom období malo s finančnou podporou programu CBC vybudovať 25 nových hraničných prechodov (cesty, mosty, prístavy.

2.2. KRÁTKE ZHRNUTIE ANALYZOVANÉHO PROGRAMU

Program cezhraničnej spolupráce 2014-2020 by mal prehĺbiť a rozšíriť spoluprácu. Programovanie sa realizovalo prostredníctvom série workshopov a interview s miestnymi aj sektorovými aktérmi zainteresovanými do realizácie programu ako aj s národnými /regionálnymi úradmi zodpovednými za prípravu rozvojových plánov Slovenska a Maďarska 2014-2020. T Existuje príležitosť kontinuálnej spolupráce medzi plánovacím tímom, ex ante a priebežnými evaluáciami.

Dosiahnutie celkového cieľa môže byť zaistené použitím nasledovnej stratégie a intervencií. Tematické ciele musia byť koncentrované: max 4 tematické ciele môžu byť vybrané pre každý program cezhraničnej spolupráce. Vybrané tematické ciele sú:

- TC6: zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov
- TC7: podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach
- TC8: podpora udržateľnosti a kvality zamestnanosti a mobility pracovnej sily,
- TC11: posilnenie inštitucionálnych kapacít orgánov verejnej správy a zainteresovaných strán a efektivity verejnej správy.

Špecifické ciele každého tematického cieľa (v rôznych prioritných osiach) sú definované na nasledovnej schéme, ale oprávnené aktivity budú detailnejšie uvedené neskôr v kapitole hodnotenia dopadov kvôli prehľadnosti hodnotenia.

Ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívnosti zdrojov

Maďarsko-slovenský pohraničný región má bohaté prírodné dedičstvo s množstvom spoločných vodných zdrojov s veľkým potenciálom pre rozvoj cestovného ruchu. Vodné cesty pre malé plavidlá by mohli poskytnúť infraštruktúru pre ľudí, ktorí sa venujú vodným športom, prilákali by viac ľudí do prírody maďarsko-slovenského, a tým umožnili zdravší životný štýl, sociálne interakcie a hospodársky rozvoj.

Zelené cesty poskytujú širokú škálu spôsobov, ako byť fyzicky aktívny, napríklad; chôdza, jogging, turistika, kolieskové korčule, bezbariérový rekreácia, jazda na bicykli a jazda na koni. Budovanie takýchto chodníkov by mohlo prispieť k rozvoju rekreačných aktivít v prírode a k ochrane prírodného prostredia.

Cestovný ruch zohráva dôležitú úlohu v hospodárskom a sociálnom rozvoji prihraničného regiónu a formuje a je formovaný životným prostredím, kultúrou, ekonomikou a spoločnosťou. Priamy či nepriamy vplyv cestovného ruchu je významný. Cestovný ruch je jedným z priemyslov v regióne, zahŕňa širokú škálu zúčastnených strán a je integrovaný v celom hospodárstve. Avšak vzhľadom na odlišnú povahu odvetvia cestovného ruchu a rozdiely v národných politických prístupov a nízku úroveň spolupráce mu chýba zviditeľnenie, čo má za následok, že skutočným hodnotám cestovného ruchu sa nedostáva vždy zaslúžené uznanie.

Maďarsko-slovenský pohraničný región má vynikajúce prírodné prostredie a bohatú biodiverzitu, ktorá sa žiaľ znižuje, pretože jej hodnota sa neodráža v rozhodovaní podnikov a vlády. Je potrebné aktívne rozvíjať zelenú infraštruktúru, a to najmä ekologické pripojenie v prihraničnom regióne, ktorá zvýši biodiverzitu a blahobyt ľudí, a zlepši odolnosť a prispôbenie sa zmene klímy. Keďže zelená infraštruktúra kladie dôraz na riadenie nie len na ochranu životného prostredia, má špeciálny potenciál pomáhať pri plnení požiadaviek rady európskych smerníc (o biotopoch, vtákoch, rámcovej smernice o vode a záplavách), navyše Zelená infraštruktúra vytvára jasnú väzbu medzi ochranou z biodiverzity regiónov a prínosom pre ekonomiku.

Možno konštatovať, že môže byť ľahšie dosiahnuť ochrannárske ciele v prípade, že počet jedincov daného druhu je teoreticky pod maximálne únosnou kapacitou danej oblasti, čo je v súlade s aktuálnym súborom cieľov a nie je v rozpore s opatreniami OP.

Maximálna kapacita oblasti programu sa bude brať do úvahy, pokiaľ ide o jednotlivé otázky životného prostredia v dôsledku integrovaných princípov udržateľnosti (napr. udržateľný cestovný ruch, štúdie uskutočniteľnosti k cestnej infraštruktúre, atď.).

Priaznivejší stav životného prostredia v porovnaní so súčasným stavom v jednotlivých dotknutých oblastiach (vodné, zelené cesty, biodiverzita, atď.) možno dosiahnuť cieľovými aktivitami v rámci tejto priority.

Podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach

Slovensko-maďarská hranica je jednou z najdlhších vnútorných hraníc EÚ pričom nemá severo-južné sieťové prvky s vysokou kapacitou. Dunaj je najdôležitejšou vnútrozemskou vodnou cestou v rámci EÚ s nízkou mierou využitia. Obe situácie je potrebné zlepšiť. V rámci programu cezhraničnej spolupráce sú navrhnuté aktivity mäkkej povahy, ktoré by mali uľahčiť rozvoj koridorov.

Nedostatočne sa využívajú logistické centrá, ktoré sú k dispozícii na jednej strane hranice. Vyššia úroveň konektivity a spoločné využívanie zariadení zaistí silnejšiu vnútornú ekonomickú súdržnosť a vyššiu úroveň konkurencieschopnosti. Prechod na nízkouhlíkovú dopravu (namiesto cestnej dopravy), tiež priaznivo ovplyvní stav životného prostredia.

Dva sieťové prvky EuroVelo (č. 6 a č. 11) prechádzajú cez programový región. Turistické regióny, pamiatky svetového kultúrneho dedičstva, cezhraničné prírodné parky a geopark s množstvom turistických zariadení, by mali byť k dispozícii turistom a ľuďom, ktorí žijú na druhej strane hranice.

Podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily

Mobilita pracovnej sily cezhraničného je určovaná predovšetkým mierou nezamestnanosti, nerovnosťami medzi zamestnancami z oboch strán, ovládaním jazyka. V niektorých oblastiach je dokonca nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily. Táto priorita sa zameriava na rozvoj cezhraničnej obchodnej spolupráce či iniciatív so zameraním na vytváranie nových pracovných príležitostí. Priorita sa zameriava na rozvoj kľúčových podmienok pre zlepšenie mobility pracovnej sily a kladie dôraz na integrovanie cezhraničného trhu práce.

Najväčší spoločný problém veľkej časti programového regiónu je nedostatok pracovných miest a prekážky vytvorené hranicou, ktoré bránia cezhraničnej mobilitě. V záujme vyššej mobility pracovnej sily je potrebné zahusťenie cezhraničnej infraštruktúry.

2.3. EXTERNÁ A INTERNÁ KONZISTENTNOSŤ, ENVIRONMENTÁLNE ČINITELE

Konzistentnosť s cieľmi a hlavnými iniciatívami stratégie Európa 2020

Existuje množstvo nepriamych prepojení na ciele EU2020 (napr. rozvoj MSP, zamestnanosť, výskum a vývoj, klíma a energetika, sociálna inklúzia). Aj keď hlavné iniciatívy neobsahujú odporúčania s priamym dopadom na EÚS alebo špecifické regióny, medzi cieľovými oblasťami politik existujú veľa prekryvov.

Ciele EU2020	1.1.	2.1.	2.2.	3.1.	4.1.
1. Zamestnanosť	+	0	0	+	+
2. V&V/inovácie	0	0	0	0	0
3. Klimatická zmena/energetika	+	+	+	0	0
4. Vzdelávanie	0	0	0	0	0
5. Chudoba/sociálna inklúzia	0	0	0	+	0

Typ vzťahu: + príspevok, 0 neutrálne, # rozpor

Konzistentnosť s relevantnými strategickými dokumentami

V zisťeniach Environmentálnej správy je na základe ex ante evaluácie popísaná konzistentnosť programu s nasledovnými strategickými dokumentami:

- Nariadenie o spoločných ustanoveniach, Dunajská stratégia
- Špecifické odporúčania pre Maďarsko a Slovensko
- Partnerská dohoda SR na roky 2014-2020
- Partnerská dohoda Maďarskej republiky na roky 2014-2020

Možno konštatovať, že stratégia OP je v súlade so spoločným strategickým rámcom. Program je v súlade s prioritami Dunajskej stratégie týkajúcimi sa predovšetkým aktivít, ktoré sú zamerané na spájanie regiónov, ochranu životného prostredia, budovanie prosperity a posilnenie príslušných regiónov.

Je veľmi dôležité vytvoriť súlad medzi CBC a národnými operačnými programami. Investičné priority cezhraničnej spolupráce by sa nemali prekryvať s investičnými prioritami národných OP. Zatiaľ čo všeobecný rámec stratégie programu je v súlade so všetkými príslušnými stratégiami, výber aktivít, ktoré by mali viesť k požadovaným zmenám je menej koherentný. Aby bolo možné posúdiť externú koherentnosť a súdržnosť bol urobený prehľad národných Operačných programov:

Typ vzťahu: + synergia, 0 žiaden súvis, # prekryv

Maďarské OP	Úroveň koherentnosti	Slovenské OP	Úroveň koherentnosti
OP Hospodársky rozvoj a inovácie	++	OP Kvalita životného prostredia	0
OP Environmentálna a energetická efektívnosť	0	Integrovaný regionálny OP	0
OP Integrovaný rozvoj dopravy	0	OP Výskum a inovácie	#
OP územný a sídelný rozvoj	+	OP Integrovaná infraštruktúra	0
OP konkurencieschopné centrálna Maďarsko	+	OP Ľudské zdroje	0
OP Rozvoj ľudských zdrojov	0	OP Rozvoj vidieka	0
OP Rybné hospodárstvo a poľnohospodárstvo	0	OP Efektívna verejná správa	0
OP Vidiecky rozvoj	+	OP Rybné hospodárstvo	0

Typ vzťahu: + synergia, 0 žiaden, # prekryv

Interná konzistentnosť

Vnútna konzistentnosť/súdržnosť berie do úvahy dva aspekty. Po prvé, súlad medzi potrebami a problémami identifikovanými v analytickej časti návrhu OP. Po druhé, je to intervenčná logika OP, t.j. či kauzálny vzťah medzi cieľmi na nižšej a vyššej úrovni je koherentný, logický a zrejмый. Je posúdená pravdepodobnosť, či budú plánované aktivity produkovať výstupy (služby alebo produkty), ktoré budú viesť k výsledkom prinášajúcim očakávanú zmenu - vyjadrenú špecifickými cieľmi, a či budú tieto ciele prispievať k dosiahnutiu tematických cieľov (investičných priorít).

Návrh CBC Programu Maďarsko-Slovensko sa odvoláva na všetky relevantné strategické dokumenty a poskytuje základný rámec svojej činnosti avšak celkový strategický cieľom programu nie je jasne prezentovaný. Synergie v rámci návrhu programu:

	1.1.	2.1.	2.2.	3.1.	4.1.
1.1.	+	++	++	++	0
2.1.	*	+++	++	++	++
3.1.	+++	*	+++	+++	++
3.2.	++	+++	*	+++	+
4.1.	++	+++	+++	*	++

	1.1.	2.1.	2.2.	3.1.	4.1.
5.1.	++	++	+	++	*

Synergie: + slabá, ++ silnejšia +++ veľmi silná, 0 neutrálna, - kontroverzná

Integrácia environmentálnych činiteľov

V súčasnom programe sú aj aktivity reagujúce na zmenu klímy, vrátane zmiernenia dôsledkov zmeny klímy (napr. opatrenia zamerané na znížovanie emisií skleníkových plynov); adaptácia alebo riadenie zdrojov, ako je voda (napr. obnova luhov, mokradí, riek a riečnych brehov, projekty zamerané na neproduktívne funkcie lesa - ekologické, environmentálne a verejné funkcie, atď.) tak, aby tieto projekty určite priamo prispievajú k Európe odolnejšej voči zmene klímy.

Príspevok k novej EU 2020 Biodiverzitej stratégii:

2050 vízia	Do roku 2050, EÚ biodiverzita a ekosystémové služby, ktoré poskytuje — jej prírodný kapitál — sú chránené, cenené a vhodne obnovované pre biodiverzitu hodnotu a ich dôležitý príspevok k ľudskému blahobytu a hospodárskej prosperite, tak aby sme sa vyhli katastrofickým zmenám spôsobeným stratou biodiverzity.	++
2020 hlavný cieľ	Zastavenie straty biodiverzity a degradácie ekosystémových služieb v EU do roku 2020, a ich čo naviac možná obnova, zatiaľ čo sa bude zlepšovať príspevok EU k zamedzeniu straty biodiverzity.	+

Naviac, sú ciele programu v súlade s rámcovou smernicou o vode 2000/60/ES a **7-mym EAP** (schválený EP 7.1.2014, Akčný program do roku 2020), ktorého priority sú definované nasledovne:

Komisia navrhuje zamerať sa na deväť prioritných cieľov:

Tri tematické prioritné ciele by mali:	Ochrániť prírodu a posilniť ekologickú odolnosť
	Podporiť udržateľný zdrojovo-efektívny a nízko-uhlíkový rast, a
	Efektívne vplývať na environmentálne riziká súvisiace so zdravím.
Tematické priority sú podporené rámcom štyroch ďalších cieľov, ktoré:	Podporia lepšiu implementáciu EU environmentálnej legislatívy,
	zabezpečia, že politiky budú čerpať z najmodernejších poznatkov
	Zaistia nutné investície na podporu environmentálnych politík a politík zmeny klímy,
Dve ďalšie prioritné ciele sú zamerané na:	Zlepšia spôsob akým sa environmentálne obavy a požiadavky odrážajú v iných politikách.
	Posilnenie udržateľnosti miest EU a
	Zlepšenie EU efektívnosti v zameraní sa na regionálne a globálne výzvy týkajúce sa životného prostredia a klimatickej zmeny.

Aktivity navrhované v PO1 a PO2 priamo prispievajú k uvedeným environmentálnym cieľom. Naviac, niekoľko cieľov je integrovaných nie v podobe samostatného komponentu, ale skôr ako základné kritériá, ktoré musia byť splnené počas implementácie, ktoré by tiež mohli mať vplyv na životné prostredie.

Samozrejme, **relevantnosť** sa v oboch krajinách sleduje a príslušné nariadenia a legislatívy sú uvedené v Environmentálnej správe.

3. ENVIRONMENTÁLNE DOPADY A NÁSLEDKY IMPLEMENTÁCIE PROGRAMU

3.1. HODNOTENIE DOPADU

Programy EÚS musia spĺňať dva všeobecné ciele: musia posilňovať územnú, hospodársku a sociálnu kohéziu ako aj prispievať k inteligentnému, udržateľnému a inkluzívnemu rastu regiónu a Európskej únie (Stratégia EU2020). V súlade s tým, aj program cezhraničnej spolupráce Maďarsko – Slovensko má dva všeobecné ciele.

	PRIOR 1	PRIOR 2		PRIOR 3	PRIOR 4
	ŠC_1.1	ŠC_2.1.	ŠC_2.2.	ŠC_3.1	ŠC_4.1
Je tu výrazný					
1.)environmentálny dopad?	+	+	+	+	x
2.)dopad na kvalitu života?	✓	✓	✓	✓	Možno
Prispievajú aktivity k					
3.) pozitívnym zmenám v súčasnom stave životného prostredia?	✓	✓	✓	?	x
4.) udržateľnému rozvoju?	✓	✓	✓	✓	Možno

Zelená= Priamy dopad
Žltá=Nepriamy dopad

Pozitívny: ✓
Potenciálny dopad: **Možno**

Pozitívny aj negatívny: + / -
Nejasné: ? Nevýznamné: x

V zmysle efektov môžeme uviesť nasledovné:

- Pozitívne účinky sú dominantné a opatrenia špecifických cieľov majú iba pozitívne účinky, preto celkovo prispievajú k pozitívnym zmenám v súčasnom stave životného prostredia.
- Predvídateľné negatívne účinky sa vyskytujú len v prípade infraštruktúrnych aktivít (cesty a mosty), ale navrhované zlepšenia by mohli byť kompenzované a v dlhodobom horizonte by mohli byť celkové vplyvy v konečnom dôsledku kladné (zníženie emisií skleníkových plynov, atď.)
- Negatívne účinky sú sprevádzané prevažne pozitívnymi účinkami, takže nepriaznivým účinkom sa dá zabrániť nastavením vhodných podmienok.

Celkovo, vzhľadom na synergické a tiež kumulatívne pozitívne účinky program môže dosiahnuť priaznivejší stav životného prostredia hlavne do budúcnosti (v stredne a dlhodobom horizonte).

Vzhľadom na povahu OP, sú k dispozícii iba obmedzené možnosti pre zníženie škôd na životnom prostredí, ktoré sú dôsledkom vývoja. Škody na životnom prostredí záležia nielen na rozvoji infraštruktúry, ale aj na plánovaní, výbere priorít a tiež na spôsobe implementácie.

Nepriame vplyvy na životné prostredie sa očakávajú predovšetkým v PO3, čo je dôsledkom realizácie integrovaných akčných plánov a školiacich/ vzdelávacích programov. Budúce dôsledky týchto činností, je ťažké odhadnúť, ale pravdepodobne budú mať nepriamy vplyv na životné prostredie. Niektoré faktory spojené s nepriamymi účinkami sú zahrnuté v maďarskej vládnej vyhláške č. 2/2005, ale spomínané faktory všeobecných požiadaviek (3.6.2), nie sú relevantné.

Jedinou výnimkou by mohla byť "intenzifikácia existujúcich environmentálnych problémov" alebo "vznik nových environmentálnych konfliktov", ktoré by mohli závisieť od vonkajších okolností a je nutné vyvarovať sa ich. Tieto otázky by však mali byť rozhodnuté a riadené na projektovej úrovni.

Evaluácia sa vzťahuje na nasledovné oblasti:

- ovplyvňujúce faktory
- popis predvídateľných efektov
- identifikácia kritických komponentov programu
- evaluácia dopadov

Navrhované aktivity môžu ovplyvniť flóru a faunu, klímu, populáciu (kvalitu života, zdravotný stav), bohatosť pôdy, vody a iných prírodných zdrojov, budovanie kultúrneho dedičstva a prírodu špeciálnych oblastí. SEA skúma pravdepodobné efekty, súvislosti a možné cezhraničné efekty.

Nasledovná tabuľka sumarizuje príspevok programu k rôznym environmentálnym cieľom popísaným v tejto kapitole.

Environmentálny problém	Aktivita
Populácia: ľudské zdravie a blahobyť	Zníženie hluku, znížením objemu nákladnej dopravy: rozvoj verejnej dopravy a novo vybudované cesty a mosty (priamy efekt)
Fauna, flóra vrátane biodiverzity a biotopov	Ochrana a údržba prírodných hodnôt (priamy efekt)
Pôda, podzemná a povrchová voda, vzduch	Pozitívny dopad na stav vody príslušnými opatreniami (priamy efekt)
	Zníženie emisií v ovzduší ekologicky šetrnou mobilitou – verejná doprava a zelená infraštruktúra (priamy efekt)
klíma	Zníženie emisií rozvojom verejnej dopravy a zelenej infraštruktúry (priamy efekt)
Kultúrne dedičstvo	Zhodnotenie národného a kultúrneho dedičstva ako hlavný cieľ (priamy efekt)
Ochrana pred prírodnými rizikami	Pozitívny dopad aktivít týkajúcich sa vody (priamy efekt)
Energetické zdroje	Pozitívny dopad na primárnu energetickú spotrebu ekologicky šetrnou mobilitou a verejnou dopravou (priamy efekt), horizontálne princípy prispievajú k cieľom stanoveným na úrovni EU
Ekologicky šetrná mobilita	Pozitívny dopad na rozvoj eko-turizmu
	ekologicky šetrná mobilita – zlepšenie verejnej dopravy a zelenej infraštruktúry

3.2.1 Predvídateľné faktory

Typické faktory a možné procesy nepriaznivých vplyvov súvisiace s navrhnutými opatreniami sú nasledovné:

- zvýšené využívanie pôdy, strata biologicky aktívnych povrchov,
- vďaka emisiám zhoršený stav ekosystémov a zdravotný stav zelených plôch,
- vďaka zmenám v osídlení či doprave a pod., zvýšený environmentálny tlak (počet návštevníkov, využitie pôdy) na receptory (zelené plochy, ekosystémy, mestské prostredie, krajina, ľudia),
- environmentálny tlak vyplývajúci z výstavby napr.: znečistenie - ruch, prach a hluk.

Využitie krajiny by malo byť uvedené ako prvé medzi priamymi vplyvmi, ale neočakáva sa, že bude faktorom, ktorý by spôsobil konflikt v prípade navrhovaných akcií. Avšak, postihnuté oblasti by mohli byť napríklad chránené a zelené plochy. Ochrana mohla byť zabezpečená vo výzvach na predkladanie návrhov prostredníctvom prísnych požiadaviek na realizáciu. Vzhľadom k tomu, že tento účinok sa môže objaviť len v obmedzenom počte projektov, neočakáva, že sa bude významný.

Priamym účinkom bude ruch v dôsledku stavebných prác. Samozrejme, že sa bude rozvíjať aj infraštruktúra, ale jej objem nebude významný a doba výstavby bude krátka, takže vplyv nebude významný. Avšak, stavebné práce sú rušivé pre miestne životné prostredie.

Jedným z najdôležitejších nepriamych účinkov v dôsledku činností je prítomnosť znečisťujúcich látok v životnom prostredí. Väčšina aktivít neprodukuje žiadne alebo len malé množstvo emisií znečisťujúcich látok. Neočakáva sa významný celkový efekt.

V dôsledku zamýšľaných udalostí a činností, by sa mohol zvýšiť počet návštevníkov - dočasne alebo trvale - v prípade niektorých turistických destinácií a medzi obcami a tým aj záťaž na životné prostredie. Vývoj cestovného ruchu by sa mohol rozvíjať udržateľným spôsobom, posilnená regionálna mobilita bude súvisieť so zlepšenou verejnou dopravou, čo môže zmierňovať nepriaznivé účinky.

Avšak, týmto efektom sa dá vyhnúť vhodne postavenou výzvou a rozumnou a opatrnou realizáciou (založenou na kritériách udržateľnosti).

3.2.2 Procesy dopadov súvisiace s navrhnutými opatreniami

PA1 – Príroda a kultúra	
TC 6	Zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov
IP 6c	Zachovanie, ochrana, podpora a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva
ŠČ1.1	Zvýšiť atraktivnosť pohraničnej oblasti.
Aktivity	• Podpora spolupráce a rozvoj kultúrneho dedičstva v súvislosti s existujúcimi tematickými cestami. (napr. stratégia obnovy dedičstva, štúdie a plány, rekonštrukcie v malom meradle, budovanie súvisiacej infraštruktúry, ako je parkovisko, značenie, návštevnícke centrá, príjazdové komunikácie, malé mosty, atď.) • Zachovanie a podpora cezhraničného prírodného dedičstva (napr. sú luhy, mokrade, obnova riek a riečnych brehov, projekty zamerané na mimo produkčné funkcie lesa - ekologické, environmentálne a verejné funkcie, integrované cezhraničné strategické plány na obnovu a zachovanie zelenej infraštruktúry) • príprava cezhraničných akčných plánov, nastavenie modelov a testovacích pilotných aktivít na lepšie využitie kultúrneho a prírodného dedičstva regiónov a kombinovanie cestovného ruchu s podporou a ochranou regiónov prírodného a kultúrneho dedičstva (destinačný manažment, spoločné marketingové stratégie, výmena skúseností, vzájomné učenie sa, pilotné aktivity); • Spoločný vývoj ekologicky šetrných produktov cestovného ruchu a ponuka a rozvoj cezhraničnej infraštruktúry pre ekoturistiku • Fond malých projektov podporujúci investície malého rozsahu
Spoločné a špecifické výstupové ukazovatele	Zvýšenie počtu návštev na podporených miestach kultúrneho a prírodného dedičstva a atrakcií
	Dĺžka rekonštruovaných a novo vybudovaných "zelených ciest"
	Dĺžka rekonštruovaných a novo vybudovaných malých vodných ciest
	Plocha biotopov podporených na zabezpečenie lepšieho stavu

Environmentálny dopad

Pozitívne dopady možno očakávať na stav kultúrneho dedičstva, nakoľko hlavným cieľom investičnej priority je zhodnotenie prírodného a kultúrneho dedičstva. Aspekty trvalo udržateľného cestovného ruchu pre oblasť ochrany prírody môžu mať pozitívny dopad na rozvoj chránených prírodných oblastí - čo súčasne znamená aj pozitívny vplyv na biodiverzitu. Avšak, celkový nárast v oblasti cestovného ruchu môže priniesť aj zvýšenie objemu automobilovej dopravy, čo môže tiež ovplyvniť emisie znečisťujúcich látok, emisie skleníkových plynov, hluk a spotrebu energie. Tieto účinky môžu byť kompenzované tým, že integrujú princípy udržateľnosti do všetkých fáz plánovania a realizácie. Rozvoj infraštruktúry pre eko-turistiku, zelené cesty a vodné cesty, budú pravdepodobne prispievať k vyváženiu negatívnych účinkov iných aktivít v PO1.

Plánované zlepšenie problémov spojených s vodou, môže mať pozitívny vplyv na stav vôd. Adaptácia na zmenu klímy je tiež pozitívne ovplyvnená plánovanými aktivitami.

Stavebná činnosť všeobecne môže zaberat' ďalšiu pôdu. Emisie hluku, prachu rovnako ako objem dopravy sa zvýšia iba dočasne a lokálne. Pokiaľ ide o rekonštrukciu budov a ostatných investícií malého rozsahu, neočakáva sa, že budú zaberat' pôdu.

Okrem toho vývoj v oblasti infraštruktúry bude mať pravdepodobne negatívny vplyv na biodiverzitu.

PA 2 – Podpora cezhraničnej mobility	
TC 7	Podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach
IP 7b	Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciárnych uzlov na TEN-T infraštruktúru, vrátane multimodálnych uzlov
IP 7c	Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízko hlukových a nízko uhlíkových dopravných systémov vrátane vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov, multimodálnych prepojení a letiskovej infraštruktúry v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility
SC 2.1	2.1.1 Posilnenie regionálnej mobility zvýšením hustoty hraničných prechodov
SC 2.2	2.2.1 Zlepšenie cezhraničnej dopravy šetrnej k životnému prostrediu
Aktivity	• príprava jednotlivých investícií: spracovanie štúdií, analýz, štúdií uskutočniteľnosti, technických plánov, povolenia; a výstavba cezhraničných ciest, mostov a trajektov a súvisiacej infraštruktúry. • príprava jednotlivých investícií: spracovanie štúdií, analýz, koncepcií; vypracovanie odporúčaní týkajúcich sa legislatívno-administratívnych prekážok, ktoré bránia cezhraničnej mobilite (napr. povolenia k plavbe, zjednodušenie medzinárodných pravidiel dopravy medzi oboma štátmi, atď.); • rozvoj cezhraničných inteligentných dopravných systémov (ITS), informačné systémy pre cestujúcich, on-line plány, e-ticketing, mobilné aplikácie, spoločné colné systémy; • rozvoj a integrácia cezhraničných služieb verejnej dopravy, zakladanie dopravných združení; • realizácia iniciatív cezhraničnej spolupráce v oblasti logistiky, vývoja systémov integrovaných služieb, súvisiacej infraštruktúry a aplikácií informačných a komunikačných technológií; • investície do relevantnej infraštruktúry (autobusové a železničné stanice, kotviská pre kompy).
Spoločné a špecifické výstupové ukazovatele	Celková dĺžka novo vybudovaných ciest a mostov
	Počet nových služieb iniciovaných v rámci programu

Environmentálny dopad

Vzhľadom na novo postavené cesty a mosty sa miestne zvýši objem automobilovej dopravy. Spotreba energie, emisie skleníkových plynov a hladina hluku by sa tiež mohli mierne zvýšiť, ale v závislosti na plánovaných cieľových hodnotách (novo postavené cesty, mosty: 13 km) k tomu môže dochádzať iba v obmedzenom priestore. Okrem toho môže výstavba mosta zmenšiť nároky na pôdu/ pozemky. Miestne vplyvy na biodiverzitu a chránené prírodné oblasti je možné stanoviť iba na úrovni projektu, takže hodnotitelia môžu len predpokladať, že výstavba ciest bude mať negatívny dopad.

Je pravdepodobné, že pozitívne účinky podpory verejnej dopravy prevážia negatívne vplyvy stavebnej činnosti. Podpora verejnej dopravy tiež zlepšuje kvalitu infraštruktúry pre environmentálne šetrnú mobilitu. Okrem toho, rozvoj služieb v oblasti logistiky môže prispieť k rovnakým dopadom na životné prostredie.

PA 3 – Podpora udržateľného a kvalitného zamestnávania a podpora pracovnej mobility	
TC 8	Podpora udržateľnej a kvalitnej zamestnanosti a mobility pracovnej sily
IP 8b	Podpora rastu priaznivého pre zamestnanosť, a to rozvíjaním vnútorného potenciálu ako súčasti územnej stratégie pre konkrétne oblasti vrátane konverzie upadajúcich priemyselných regiónov a posilnenia prístupnosti a rozvoja špecifických prírodných a kultúrnych zdrojov
SC 3.1	Zlepšiť podmienky zamestnávania a cezhraničnú pracovnú mobilitu
Aktivity	• cielené aktivity podporujúce zamestnanosť vytváraním produktov a služieb založených na miestnom potenciáli (napr. rozvoj miestnych trhov; revitalizácia upadajúcich priemyselných zón zaistením nových spôsobov využitia; zlepšenie podmienok cestovného ruchu; rozvoj sociálnej ekonomiky najmä v regiónoch s vysokou mierou chudoby a Rómov a pod.) • iniciatívy zamerané na zlepšenie cezhraničnej pracovnej mobility a podporné služby; • intervencie podporujúce zlepšený prístup k urbanistickým funkciám, zlepšenie prístupu k prírodným a kultúrnym zdrojom; • investície do infraštruktúry, ktoré prispievajú k modernizácii, štrukturálnej transformácii a trvalo udržateľnému rozvoju špecifických oblastí, ktoré vedú k merateľnému zlepšeniu, pokiaľ ide o mobilitu (v prípade, že územné stratégie ukazujú, že to je potrebné) • iniciácia a implementácia spoločných integrovaných cezhraničných iniciatív zamestnanosti: • zriadenie podnikateľských služieb podporujúcich zamestnanosť a vytváranie infraštruktúrnych podmienok, teda: • spoločné školiace a vzdelávacie programy
Spoločné a špecifické výstupové ukazovatele	Územie priamo ovplyvnené integrovanými projektami
	Celková dĺžka novo vybudovanej cezhraničnej infraštruktúry
	Počet účastníkov miestnych iniciatív zamestnanosti;
	Počet účastníkov spoločných školení
	Počet nových služieb

Environmentálny dopad

Automobilová doprava na hraničnom priechode sa bude pravdepodobne zvyšovať, v prípade niekoľkých nových ciest / mostov - populácia bude ovplyvnená predovšetkým zvýšením úrovne hluku a vzdušných emisií. Je však potrebné vziať do úvahy, že toto zvýšenie dopravy sa pravdepodobne presunie z iných miest.

Vzhľadom k novo postavenej cezhraničnej infraštruktúre sa pravdepodobne lokálne zvýši hustota automobilovej dopravy. Takže spotreba energie, emisie z automobilovej dopravy a hladina hluku sa pravdepodobne mierne zvýši, ale podľa plánovaných cieľových hodnôt (novo postavené cesty, mosty: 8 km), k tomu dôjde len na malom obmedzenom priestore.

Podpora mobility spolu s podporou verejnej dopravy by mohla prispieť k zníženiu objemu automobilovej dopravy. V tomto prípade by mala spotreba primárnej energie, emisií skleníkových plynov a tiež hladina hluku mierne klesať.

PA 4 – Posilnenie cezhraničnej spolupráce verejných inštitúcií a ľudí žijúcich v prihraničnej oblasti	
TC 11	Zvyšovanie inštitucionálnych kapacít a efektivity verejnej správy
IP 11	Posilnenie inštitucionálnych kapacít orgánov verejnej správy a zainteresovaných strán a efektivity verejnej správy prostredníctvom činností posilňujúcich inštitucionálne kapacity a efektívnosť orgánov verejnej správy a verejných služieb súvisiacich s realizáciou EFRR a podporu činností v rámci EFRR na posilnenie inštitucionálnych kapacít a efektivity verejnej správy
SC 4.1	Zlepšenie úrovne cezhraničnej spolupráce inštitúcií
Aktivity	- Posilnenie a zlepšenie kapacít na spoluprácu a účinnosti spolupráce medzi rôznymi organizáciami v vybraných sektoroch (napr. Školstvo, zdravotníctvo, prevencia rizík, vodné hospodárstvo, kultúra, atď.) - Podpora aktivít zameraných na zlepšenie cezhraničných služieb, rozvoj potrebnej malej infraštruktúry: <i>Spoločné plánovanie a rozvoj cezhraničných služieb,</i> <i>Rozvoj právnych nástrojov IKT riešenia zlepšujúce poskytovanie cezhraničných služieb</i> - Spoločná prezentácia a podpora pohraničia - Fond malých projektov
Spoločné a špecifické výstupové ukazovatele	Počet cezhraničných podujatí
	Počet vyvinutých cezhraničných produktov a služieb
	Počet publikovaných a vypracovaných dokumentov

Environmentálny dopad

PO sa zameriava na aktivity v rámci spolupráce, takže sa očakávajú len menšie priame dopady na životné prostredie: spolupráca môže mierne zvýšiť objem automobilovej dopravy. Preto by aj primárna spotreba energie, emisie skleníkových plynov, rovnako ako aj hladina hluku mali len mierne stúpnuť.

3.3.3. Identifikácia kritických prvkov programu

V súčasnej fáze OP je najdôležitejšie vytvoriť kategórie s cieľom určiť, ktoré opatrenia / typy aktivít budú mať pravdepodobne významný vplyv na životné prostredie. Pretože nepoznáme detaily, budeme posudzovať na základe predvídateľných vplyvov súvisiacich s týmito typmi aktivít.

Máme dva typy aktivít nevýznamné (nepriame) efekty a významné priame efekty.

Nasledujúce typy aktivít budú mať pravdepodobne zanedbateľný vplyv na životné prostredie, alebo by mohli prispieť k dosiahnutiu cieľov iba nepriamo (najmä v budúcnosti) a mierne, takže posúdenie vplyvu sa nebude nimi zaoberať detailne: spolupráca, výskumy nakupujúce zariadenia, zlepšenie školiacich služieb, vzdelávanie; výmenu skúseností, vzájomné učenie, pilotné aktivity, podujatia (P2P projekty) marketing, zvyšovanie povedomia a prípravu a plánovanie (štúdie, koncepty, stratégie), rozvoj malej infraštruktúry (vrátane výstavby, rekonštrukcie, údržby).

Menšie a nepriame dôsledky by mohli byť kumulované, a preto je dôležité začleniť kritériá udržateľnosti na programovej úrovni do plánovania a realizácii aj týchto typov aktivít. To by malo

byť k dispozícii v niekoľkých formách: horizontálne princípy, ktoré definujú výzvy, kritériá oprávnenosti a výberu projektov, podporované aktivity, monitorovacie indikátory a pod.

Nasledovné typy aktivít budú mať pravdepodobne významný vplyv na životné prostredie alebo by mohli priamo prispieť k udržateľnosti.

Kategória		Typ aktivít – s VÝZNAMNÝMI EFEKTAMI
1.	Investície veľkého rozsahu	Výstavby cezhraničných ciest, mostov, kômp a príslušnej infraštruktúry
2.	Zlepšenie udržateľnosti verejnej dopravy	Nákup vozidiel, modernizácia staníc, harmonizácia a zlepšenie verejnej dopravy,
3.	Zlepšenie logistiky udržateľným spôsobom	Hlavné harmonizácia udržateľných spôsobov dopravy
4.	Rozvoj „zelených ciest“	Cyklo cesty, obnova a ochrana zelenej infraštruktúry
5.	Zlepšenie eko-turistiky	Spoločný rozvoj ekologicky šetrných produktov cestovného ruchu a ponuka a rozvoj cezhraničnej infraštruktúry pre ekoturizmus, dokonca aj malých rekonštrukcií v ohrozených oblastiach, budovanie súvisiacej infraštruktúry, ako je parkovisko, návštevníckych centier, príjazdových komunikácií, malých mostov; projekty týkajúce sa kultúrneho cestovného ruchu
6.	Ochrana prírodných hodnôt	Ochrana a podpora cezhraničného prírodného dedičstva
7.	Vodné projekty	Obnova luhov, mokradí, riek, riečnych brehov, plánovanie a budovanie bezpečných a udržateľných malých cezhraničných vodných ciest a súvisiacej infraštruktúry, ako prístupov do vody, prístavov, kômp

Zjednodušene povedané, tieto druhy aktivít by mohli vplývať na faktory životného prostredia priamo a významne. Niektoré z aktivít sú obsiahnuté v rôznych prioritách preto boli vytvorené kategórie, aby jasne ukázali predpokladané dopady programu.

3.2.4 Evaluácia dopadu

Pravdepodobné efekty na všetky environmentálne faktory boli posúdené a sú zhrnuté v nasledovnej tabuľke.

Žiaľ, keďže nebolo možné kvantifikovať pravdepodobný významný vplyv na faktory životného prostredia, tak nie je možné, v tejto fáze posúdiť, do akej miery budú ovplyvnené všetky environmentálne ciele. V tejto fáze je možné len povedať, či by identifikované typy aktivít mohli mať významný vplyv na životné prostredie (pozitívny alebo negatívny) spolu s ratingami predpokladaného dopadu a definovaním typu (priamy / nepriamy).

červená: pozitívny
čierna: negatívny
modrá: pozitívny a negatívny

Priamy významný dopad +++	Priamy mierny dopad ++	Priamy slabý dopad +	Nepriamy dopad #	Žiaden dopad X
------------------------------	---------------------------	-------------------------	---------------------	-------------------

	Kvalita vzduchu a klimatická adaptácia	Znečistenie hlukom	Kvality vody	Pôda: znečistenie	Príroda, fauna a flóra, biodiverzita	Využitie prírodných zdrojov	Podpora živ. prostredia, kultúrne dedičstvo	Krajina, využitie pôdy a priestorová štruktúra	Ľudské zdravie a kvality života
Investície veľkého rozsahu	+++	+++	++	+++	+++	+++	++	+++	+++
Zlepšenie udržateľnosti verejnej dopravy	+++	+++	X	++	++	+++	X	+++	+++
Zlepšenie logistiky udržateľným spôsobom	+++	+++	X	+++	+	+++	X	+++	+
Rozvoj „zelených ciest“	+++	++	++	++	+++	+++	++	++	++
Zlepšenie eko-turistiky	++	++	++	+	+++	+++	+++	+++	+++
Ochrana prírodných hodnôt	+++	X	+++	+++	+++	+++	+	+++	+++
Vodné projekty	++	X	+++	+	+++	+++	X	+	+

3.2. ANALÝZA MOŽNOSTÍ

Operačné programy sú špecifické, pokiaľ ide o možnosti, pretože tu nie sú iné možné zmeny na preskúmanie – majú za následok proces plánovania. Preto bez skutočných možností stavu životného prostredia v programovej oblasti môže byť analyzované iba “s a bez” implementácie programu. Dve verzie sú porovnávané s environmentálnymi faktormi:

	S implementáciou programu	Bez implementácie programu
Pôda		Zvýšenie erózie pôdy – environmentálne riziko by mohlo mať negatívny dopad.
Voda	Údržba je zabezpečovaná, lepšia vodná rekreácia, možnosti prechodu by mohli byť zlepšené. Moderné prístavy, spoločný vodný manažment.	Potenciál a riziká budú realizované neskôr, v konečnom dôsledku existujú riziká a škody.
Vzduch a klimatická zmena	Zameranie pozornosti na obnoviteľné zdroje energie, znamená prínos pre hospodárstvo efektívnejšie využívajúce zdroje a viac odolné voči zmene klímy, nízko uhlíkové hospodárstvo. Mali by byť rozvinuté spôsoby udržateľnej dopravy. Zvýšenie dopravy by mohlo viesť k hluku a znečistenia ovzdušia (minimálny rozsah).	Môže byť zvýšené znečistenie ovzdušia kvôli zhoršujúcim sa cestám. Emisie z automobilovej dopravy sa budú pravdepodobne zvyšovať, aj bez zlepšenia infraštruktúry. Nový hraničný prechod a príprava projektu budú chýbať v príslušných oblastiach (sever-juh TEN-T), alebo nebudú dosiahnuté ciele stratégie Európa 2020
Biodiverzita	Priaznivý stav ochrany a spoločný rozvoj spolupráce v prihraničnej oblasti.	Ďalšie strata biodiverzity. Na dosiahnutie rovnakej úrovne samostatne bez spolupráce sú potrebné ďalšie prostriedky.
Ekosystémy	Ekosystémy budú mať väčšiu šancu udržať sa po dlhšiu dobu, zvlášť vo vzťahu k územiám Natura 2000 a ďalších chránených území.	Obnova ekosystémov bude vyžadovať ďalšie úsilie.
Flóra a fauna	Lepší stav ochrany druhov a biotopov	Strata druhov a biotopov.
Kultúrne dedičstvo	Lepší stav a prístup ku kultúrnemu dedičstvu, zvyšovanie vzájomných napojení v cezhraničnom území. Zvýšenie zhodnotenia kultúrneho dedičstva.	Cezhraničné prepojenia zostávajú na rovnakej úrovni, a integrácia nemôže byť maximalizovaná.
Infraštruktúra	Zlepšenie dostupnosti, ktorá by mohla stimulovať cestovný ruch a ekonomiku. Izolácia hraničných oblastí môže byť znížená.	Mobilita sa nedá zlepšiť, alebo len na vnútroštátnej úrovni samostatne/časové oneskorenie. V tomto prípade, cezhraničná integrácia má značný nedostatok. Poruchy infraštruktúry môžu tiež viesť k hluku a znečistenia ovzdušia.
Využitie pôdy	Znehodnotenie pozemkov sa zvýši v dôsledku rozvoja ciest.	Znehodnocovanie pôdy sa bude stále zvyšovať.
Krajina a zelené oblasti	Zdravé životné prostredie a prírodné zdroje môže byť zachované, výsledkom	Bude potrebné vyvinúť viac úsilia na vnútroštátnej úrovni pre ochranu prírody

	je niekoľko prínosov k životnému prostrediu na zelených plochách.	(s cieľom prispieť k ochrane lokalít sústavy Natura 2000)
Zdravie a kvalita života	Zlepšenie kvality života zintenzívnením cezhraničnej migrácie pracovnej sily, zvýšenie miestnej činnosti, výdavky na miestnej úrovni slúžiacie komunite a posilnenie ekonomiky. Bude podporovaný udržateľný cestovný ruch a budú sa rozvíjať súvisiace služby a produkty.	Bez rozvoja ochrany životného prostredia a verejnej infraštruktúry sa kvalita života nemôže zlepšiť, nemôže byť posilnená ako dôsledok súdržnosti a migrácia bude vyššia, bude chýbať pracovná mobilita a územná nerovnováha porastie.

3.3. ANALÝZA KRITÉRIA UDRŽATEĽNOSTI

Horizontálne aspekty musia byť zohľadnené pri plánovaní a realizácii programu, a v každodennej činnosti jeho zodpovedných orgánov. Explicitné napojenie k trvalo udržateľnému rozvoju možno nájsť vo všetkých prioritných osiach, najmä však v PA4, PO1. Začlenenie hlavných oblastí udržateľného rozvoja možno vidieť v nasledujúcej tabuľke:

Prioritná os	PO1		PO2				PO3		PO4	
Špecifický cieľ	1.1		2.1		2.2		3.1		4.1	
Trvalá udržateľnosť	rozsah	SC	rozsah	SC	rozsah	SC	rozsah	SC	rozsah	SC
Ochrana životného prostredia	••	-	•	-	•	-	-	-	••	-
Efektívnosť zdrojov	•	-	•	-	•	-	••	•	••	-
Zníženie zmeny klímy	•	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-	•••	-
Ochrana životného prostredia	•	-	-	-	-	-	-	-	•••	-

SC= výberové kritériá

• : nejaký vzťah, ale nejasný, •• : nejaký vzťah, ale nie je významný ••• : významný vzťah; - : žiaden vzťah

Šablóna ETC vyžaduje: "opis konkrétnych opatrení, ktoré majú zohľadniť požiadavky na ochranu životného prostredia, efektívne využívanie zdrojov, zmierňovanie zmeny klímy a prispôsobenie sa, odolnosti voči katastrofám, prevencie a riadenia rizík, pri výbere operácií" je potrebné v prípade všetkých PA a SOS ". Navyše "jednoznačný príspevok k udržateľnému rozvoju bude kritériom spôsobilosti v rámci výberového konania. Návrhy projektov sú oprávnené iba v prípade, že ciele a aktivity projektu nie sú v rozpore s princípmi udržateľného rozvoja. V nadväznosti na to bude kritérium výhodou pri výbere projektov: v prípade investície do infraštruktúry, využívanie obnoviteľných zdrojov energie (v percentách z celkového rozpočtu projektu), množstvo vyrobenej z obnoviteľných zdrojov energie a počtu osôb, ktoré využívajú obnoviteľné zdroje energie."

Avšak, požiadavky udržateľného rozvoja sa odrážajú nielen v plánovaní konkrétnych cieľov, ale aj oni sú integrované do programu ako horizontálne princípy, ktoré zaisťujú posun programu priestor k ochrane kvality prírodných zdrojov. Jednoznačný prínos k udržateľnému rozvoju budú kritériá spôsobilosti vo výberovom konaní pre všetky akcie. Návrhy projektov sú oprávnené iba v prípade, že ciele a aktivity projektu nie sú v rozpore s princípmi udržateľného rozvoja. Princíp rovnosti príležitostí sa odráža aj v návrhu indikátorov pre monitoring a evaluáciu, a kritériách oprávnenosti a výberu projektov, ktoré majú byť použité v rámci rôznych opatrení.

Udržateľný rast je poskytovaný podporou ochrany a trvalo udržateľného využívania bohatého dedičstva regiónov a zvýšením odolnosti voči prírodným katastrofám. Udržateľnosť životného prostredia a efektívne využívanie zdrojov by malo byť použité ako horizontálna priorita všetkých opatrení programu, okrem použitia pri navrhovaní špecifických cieľov. Preto sa požiadavky udržateľného rozvoja odrážajú nielen v plánovaní konkrétnych cieľov, ale tiež majú byť integrované do programu ako horizontálne princípy, ktoré zaisťujú posun programu k ochrane kvality prírodných zdrojov. Jednoznačný prínos k udržateľnému rozvoju, by mala byť vyjadrený ako kritérium oprávnenosti vo výberovom konaní pre všetky akcie: návrhy projektov sú oprávnené iba v prípade, že ciele a aktivity projektu nie sú v rozpore s princípmi udržateľného rozvoja.

Podpora udržateľného rozvoja cezhraničného regiónu je zdôraznená vo všetkých navrhovaných prioritách, cieľoch a opatreniach, a to najmä v tých, ktoré zahŕňajú rozvoj spoločných činností a trvalo udržateľného využívania prírodných zdrojov (predovšetkým v PO 1).

Rovnosť príležitosti bola zvýraznená ako dôležitá hlavná zásada pri realizácii intervencií v rámci TO8 a TO11. Plánuje sa venovať zvláštnu pozornosť začleňovaniu znevýhodnených skupín do spoločnosti v programoch cezhraničného vzdelávania. V tejto súvislosti, potreby menšín, rovnako ako aj ľudia žijúci v znevýhodnených cezhraničných oblastiach, ktoré boli dobre definované sú zahrnuté v intervenciách a aktivitách. Aj napriek tomu, že to bolo v situačnej analýze zdôraznené, pre lepšiu integráciu rómskej menšiny je nutné viac zdôrazniť potrebu vzdelávania a aktivít na trhu práce. Je dôležité uvedomiť si, že pokiaľ ide o horizontálne princípy, širšie spektrum aspektov bolo doporučené k integrácii.

3.4. CEZHRANIČNÉ DOPADY

Vzhľadom k tomu, SEA nemôže posúdiť vplyvy na úrovni EAI (na projektovej úrovni), ale na základe odhadu vplyvov na životné prostredie, nebude mať žiadny dopad, ktorý by mohol mať ovplyvniť tretie krajiny, pretože:

- nie sú dotknuté žiadne spoločné priestory, a tak vývoj programu cezhraničnej spolupráce nebude mať vplyv na stav krajiny, ekosystémov tretích krajín
- znečistenia vody môžu byť v súlade s predpismi vyňaté
- znečistenie ovzdušia sa môže meniť v čase a priestore, ale predvídateľné účinky nie sú významné
- výstavba nových prechodov by mohla ovplyvniť prevádzku blízkych oblastí, ale neočakáva sa, že významne.

Podľa súčasných informácií stanovené ciele a plánované činnosti nebudú mať významný negatívny cezhraničný dopad na životné prostredie. V tomto prípade zapojenie Rakúsko / Ukrajina nie je nutné.

4. MONITOROVANIE A ÚČINNOSŤ

4.1. SEA MONITOROVANIE A NÁSLEDNÉ OPATRENIA

základné zásady monitorovacieho systému sledovania vplyvu na životné prostredie

Monitorovací systém musí byť súčasťou riadenia operačného programu a monitorovacieho systému. Preto sú inštitúcie v monitorovacom systéme sú rovnaké ako organizácie zapojené do realizácie programu. Úlohy a zodpovednosti musia byť definované v programovom dokumente. Okrem zmenených inštitúcií pre životné prostredie musia byť zapojení:

V Maďarsku

Ministerstvo pre rozvoj vidieka: formuluje nielen vládne opatrenia týkajúce sa rozvoja vidieka, ale aj na dohľad potravinárskych maloobchodných reťazcov, ochrany životného prostredia a poľnohospodárstvo.

Na Slovensku

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky: funguje ako ústredný orgán štátnej správy a najvyšší kontrolný orgán v záležitostiach životného prostredia.

Základným prvkom monitorovacieho systému vplyvov na životné prostredie je databáza, ktorá agreguje informácie o dopadoch na životné prostredie. Monitorovací systém by mal v prvom rade vychádzať z údajov na projektovej úrovni. Monitorovanie na úrovni programu by sa malo zamerať na významné vplyvy na životné prostredie.

Preto, zdroj dát databázy monitorovanie je dvojaký:

- na projektovej úrovni
- aktivity na programovej úrovni.

Monitorovacie ukazovatele

Ukazovatele týkajúce sa environmentálnych aspektov, ktoré majú byť zadané v programovom dokumente, majú umožniť sledovať makroekonomické prostredie programu a napĺňanie princípov udržateľného rozvoja. Počas priebežného a záverečné hodnotenie, by mali byť ukazovatele sledované v nasledujúcich oblastiach:

- podpora udržateľného rozvoja
- zlepšenie situácie v životnom prostredí
- ochrana životného prostredia a prírody
- rozvoj miest kultúrneho dedičstva
- využitie infraštruktúry
- udržateľné zlepšenie verejnej dopravy.

Vzhľadom k charakteru monitorovacích ukazovateľov programu, tieto by mali byť definované všeobecne na úrovni prioritných osí (alebo v závislosti od typu podporovaných aktivít), ktoré vyžadujú predovšetkým netechnické a technické opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie.

Ukazovatele životného prostredia sú nasledovné:

- ukazovatele hybnej sily
- ukazovatele tlaku
- ukazovatele situácie
- ukazovatele dopadov

- ukazovatele odozvy.

Pri vývoji ukazovateľov je potrebné vziať do úvahy skupiny indikátorov, ktoré môžu byť merané presne, a tie, ktorých presná interpretácia účinkov nie je k dispozícii. Väčšina problémov v oblasti životného prostredia je cezhraničnej povahy a mnohé z nich majú globálny rozsah.

Okrem vybraných indikátorov výstupov, monitorovacie ukazovatele musia byť vopred definované odkazom na stav životného prostredia. (napr.: Rozloha podporovaných stanovišť na dosiahnutie lepšieho stavu ochrany - týkajúce sa prírody a biodiverzity, emisie skleníkových plynov - pokiaľ ide o dopravné stavby, populácia ťaží z ... (protipovodňových) ochranných opatrení, žiadna spolupráca v zelenej ekonomike, atď.). V prípade investície do infraštruktúry je nevyhnutné, aby boli integrované na programovej úrovni, čo umožní venovať pozornosť stavu životného prostredia.

Návrh:

Odporúča sa

- vytvoriť a udržiavať monitorovacie databázy
- vytvoriť ukazovatele stavu / dopadu

aby bolo možné sledovať zmeny na stave životného prostredia.

Príklady ukazovateľov použiteľných na úrovni programu:

- Objem automobilovej dopravy
- Ročné zníženie emisií skleníkových plynov (odhad)
- Kvalita infraštruktúry pre mobilitu priateľskú k životnému prostrediu
- Nárast/ pokles hladiny hluku alebo "% obyvateľstva zasiahnutého hlučnosťou ...v db"
- Vývoj ohrozených druhov (+ / -)
- Stav a rozvoj chránených prírodných oblastí.

Výsledky a údaje z monitorovacieho systému môžu byť využité rôznymi spôsobmi: ako súčasť monitorovacej činnosti, ako základ pre hodnotenie, prieskumy, alebo ako publikovateľné skutočnosti a výsledky.

4.2. ÚČINNOSŤ Z HĽADISKA OCHRANY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Fondy sú vymedzené nasledovne:

■ PA 1 (TO 6)	42 %:	65 449 440
■ PA 2 (TO 7)	19 %:	29 608 080
■ PA 3 (TO 8)	19 %:	29 608 080
■ PA 4 (TO 11)	14 %:	21 816 480
■ PA 5 Technická asist .	6.0 %:	9 349 920
Celkom:		155 832 000 (podpora EU)

Prioritné osi môžu prispieť k napĺňaniu cieľov ochrany životného prostredia nasledovne:

Prioritná os 1: Najväčší podiel (42%) z rozpočtu OP sa použijú pre realizáciu najmä environmentálnych cieľov okrem rozvoja udržateľného cestovného ruchu.

Prioritná os 2: má tiež významný vplyv na životné prostredie (z hľadiska riešení šetrných k životnému prostrediu v pravý sa oblasti dopravy a logistiky), navyše k rozvoju trvalo udržateľného cestovného ruchu.

Prioritná os 3: Možné mierne pozitívne nepriame vplyvy na životné prostredie PO 3.

Prioritná os 4: Nepriamy a mierny pozitívny vplyv na životné prostredie.

Pokiaľ ide o povahu vplyvov na životné prostredie v dôsledku PA 1, možno konštatovať, že by mohla byť stanovená vhodná rovnováha: rovnováha, ak je pre rozvoj infraštruktúry vyčlenený primeraný podiel a zodpovedajúci podiel je určený aj pre iné činnosti, s predpokladanými iba pozitívne významnými dôsledkami. Predvídateľné negatívne účinky sa vyskytujú len v prípade rozvoja infraštruktúry, ale tie sú sprevádzané viac s pozitívnymi účinkami, a preto pozitívne účinky sú považované za dominantné.

Avšak, to už bolo naznačené, cestné stavby budú mať vysokú mieru finančnej alokácie. Okrem toho, vývoj v oblasti infraštruktúry je označený ako kritický prvok, preto by sme mali v tejto kapitole poukázať na niektoré aspekty štúdie uskutočniteľnosti:

Komplexná štúdia uskutočniteľnosti (marec 2014): Skúmanie projektov týkajúcich sa hraničných prechodoch za účelom posúdenia ich vplyvu na sieť na maďarsko-slovenskej hranici (projekt financovaný EÚ v Maďarsku: KÖZOP-3.5.0-09-11-2011 -0010).

V rámci prípravy sa premiéri krajín už dohodli na výbere ciest, ktoré budú predmetom skvalitnenia a ktoré budú financované v rámci existujúceho programu CBC. Indikatívny zoznam je k dispozícii a výsledky vyššie uvedeného dokumentu môžu byť využité pri plánovaní.

Samozrejme, že účinnosť programu musí byť skúmaná komplexne. Okrem vplyvov na životné prostredie sú preskúmané sociálne, ekonomické a územné účinky a je potrebné vziať ich do úvahy pri plánovaní.

5. ODPORÚČANIA

5.1. ODPORÚČANIA PRE PROCES PLÁNOVANIA

Nasledujúce odporúčania boli stanovené počas posudzovania dopadu:

- Zníženie negatívnych vplyvov a alternatívne vyrovnávacie opatrenia je potrebné vziať do úvahy v procese plánovania.
- Pokiaľ ide o plánovanie (spätných väzieb orgánmi ochrany životného prostredia): ☐ znehodnotenie pozemkov sa môže zvýšiť iba v medziach ich únosnosti a zachovania krajinných hodnôt.
- Klásť väčší dôraz na vodu a riadenie rizík na podporu spoločnej stratégie riadenia vody a rizík:
 - Aktivity zamerané na minimalizáciu škôd prúdom vody (vzhľadom k prítomnosti zdrojov pitnej vody)
 - o spoločné riadenie a postupy pre environmentálne riziká
 - o monitorovanie vody viazané na biodiverzitu
 - prednostne podporovať investičné aktivity zamerané na obnovu "hnedých plôch" vo výberových konaniach
 - podporovať, ako oprávnené aktivity: zvyšovanie povedomia týkajúceho sa účinnosti využitia zdrojov
 - Chráneným územiam a národným parkom by sa mala venovať osobitná pozornosť a vedomie.

Horizontálne témy OP by mali zahŕňať širšie aspekty

- ochrana klímy (vrátane zníženia emisií skleníkových plynov),
- a prispôbenie zmene klímy - napr.: účinnosť zdrojov (okrem využitia obnoviteľných zdrojov energie), najmä energie (voda, odpad),
- ochrana prírody (zachovanie biodiverzity ako prísnych kritérií).

▪ **Pokiaľ ide o realizáciu:**

- Každý projekt dotknutý Natura 2000 a infraštruktúrne projekty s významnými vplyvmi na životné prostredie musia byť založené na posúdení vplyvov na životné prostredie (EIA), ktoré by mali byť zahrnuté do OP.
- **Je potrebná kontinuálna monitorovacia databáza**
o kľúčovým prvkom monitorovacieho systému vplyvov na životné prostredie je databáza, ktorá agreguje informácie o dopadoch na životné prostredie. Monitorovanie na úrovni programu by sa malo zamerať na významné vplyvy na životné prostredie.
- **Monitorovacie ukazovatele** by mali byť definované všeobecne na úrovni prioritných osí (alebo v závislosti od typu podporovaných aktivít), ktoré vyžadujú predovšetkým netechnické a technické opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie.
- Je vhodné stanoviť **ukazovatele stavu / dopadu**, aby bolo možné sledovať zmeny stavu životného prostredia (pozri príklady v nasledujúcej kapitole).
- **Kompenzačné opatrenia a zámer mierniť škody** majú byť začlenené.
 - obzvlášť v súvislosti s oblasťou povodí (ide o problematiku vody).
- **Architektonické riešenia priateľské ku klíme** majú mať prednosť
napr.: použitie tichého povrchu vozovky; pasívne zníženie hluku; nepriepustná dažďová kanalizácia; "tichý režim" ako kritérium výberu v prípade nákupu vozidla,

Realizátori programu by sa mali sami zaviazat' analyzovať, konzultovať a sledovať cezhraničné a miestne vplyvy na životné prostredie počas celého procesu realizácie (2014-2020).

Nasledujúce odporúčania sú zohľadnené v iných plánoch a programoch ovplyvnených programom cezhraničnej spolupráce:

Asi len málo plánov/programov bude ovplyvnených týmto programom cezhraničnej spolupráce a je pravdepodobné, že sa zameriava na krátkodobé (ročné) ciele alebo aktivity, ktoré budú oprávnenými aktivitami v OP. Samozrejme, že splnenie kritérií a cieľov stanovených v programe bude mať vysokú prioritu pre prijímateľov.

Avšak, okrem zrejmých aspektov, SEA hodnotitelia odporúčajú niektoré opatrenia, aby bolo z hľadiska ochrany životného prostredia:

- *V prípade vzdelávania / odbornej prípravy:* Pedagogická činnosť by mali podporovať integráciu environmentálnej výchovy do súčasných učebných osnov, môže to vyvolať významnú zmenu životného prostredia.
- *V prípade vytvárania nových pracovných miest:* Dochádzajúcim by mali mať možnosť využiť verejnú dopravu na dosiahnutie práce, čo je tiež spôsob, ako zlepšiť infraštruktúru.
- *V súvislosti s hromadnou dopravou:* Regionálne a miestne plány mobility by mali zahŕňať opatrenia na podporu verejnej cezhraničnej dopravy (ďalej zlepšenie systému verejnej dopravy, zvyšovanie povedomia, atraktívne trasy pre peších a cyklistov).

5.2. KONZULTAČNÝ PROCES

Kapitola bude spracovaná v konečnej podobe po uskutočnení potrebných konzultácií.

Vyjadrenia subjektov zodpovedných za ochranu životného prostredia a verejnosti

Prípomienky subjektov a verejnosti:		
č.	Stručný popis	Stav v SEA
1.		
2.		
3.		

5.3. DOPAD ODPORÚČANÍ NA PROCES PLÁNOVANIA

SEA odporúčanie	Odpovede plánovacieho tímu
Štátny úrad inšpekcie v oblasti životného prostredia, prírody a vody sa odporúča, aby sa program vzťahoval aj na obnovu oblastí degradovaných v dôsledku predchádzajúcej priemyselnej činnosti (v oblastiach pozdĺž Dunaja medzi Komárnom a Ostrihomom), a na otázky opätovného použitia opustených zariadení a riadenia poškodenej povrchovej plochy.	Druh navrhovanej aktivity by mohol byť financované iba z IP 6e, ktorá nebude súčasťou operačného programu v súlade s rozhodnutím TF. Toto odporúčanie nie je možné začleniť.
Úrad vlády z BA kraja navrhuje, včleniť do cieľa programu možnosť cezhraničnej spolupráce v rámci kultúry,	PA4 obsahuje navrhované možnosti v prípade, že sú to verejné služby a že

SEA odporúčanie	Odpovede plánovacieho tímu
vzdelávania, výskumu a vývoja a v oblasti sektore verejného zdravotného	individuálny projekt je zameraný na zlepšenie cezhraničných služieb verejného sektora.
Environmentálne orgány už navrhli, aby bol kladený väčší dôraz na vodu a riadenie rizík podporením spoločnej stratégie vody a riadenie rizík: • aktivity zamerané na minimalizáciu škôd prúdom vody (vzhľadom k prítomnosti zdrojov pitnej vody) • spoločné riadenie a postupy pre environmentálne riziká • monitorovanie vody viazanej na biodiverzitu	OP vytvára podmienky pre spoluprácu vodohospodárskych inštitúcií v rámci PO 4 a PA 1
-environmentálne orgány už navrhli prednostne podporiť aktivity zamerané na investície na obnovu krajiny a hneďých plôch investícií vo výberových konaniach.	Obnova krajina môže byť podporená v rámci PO1.
- podporovať ako oprávnené aktivity: zvyšovanie povedomia týkajúce sa účinnosti zdrojov	Aktivita môže byť podporená v rámci Fondu malých projektov v PA4
- integrovať ochranu klímy (vrátane zníženia emisií skleníkových plynov) a prispôbenie klímy v rámci horizontálneho princípu	Prijaté a začlenené v kapitole 8
- integrovať ochranu prírody (zachovanie biodiverzity) do horizontálneho princípu, alebo aspoň integrácia prísnejších kritérií	Prijaté a začlenené v kapitole 8
do horizontálneho kritéria taktiež integrovať kritériá energetickej účinnosti (okrem využitia energie z obnoviteľných zdrojov)	Prijaté a začlenené v kapitole 8
-preferovanie architektonických riešení priateľských voči klíme	Prijaté a začlenené v kapitole 8
- zefektívniť úsilie na zvyšovanie povedomia uvedomovaní si správania sa ku klíme	Aktivita môže byť podporená v rámci Fondu malých projektov v PA4
- podporovať len použitie tichého povrchu vozovky na výstavbu ciest v obývaných oblastiach s väčšími vibráciami hluku	Môže byť stanovené vo výzve.
- uplatňovať "tichý režim" ako výberové kritérium pri kúpe vozidla pre zlepšenie dopravy	Môže byť stanovené vo výzve.
- zahrnúť medzi oprávnené aktivity možnosti na pasívne zníženie hluku (protihluková bariéra, chrániace stromy)	Môže byť stanovené vo výzve.
- Spádové oblasti súvisiace s ochranou kvality vody je potrebné brať dôsledne do úvahy pri výbere projektov rozvoja infraštruktúry. Dažďová kanalizácia musí byť nepriepustná.	Môže byť stanovené vo výzve.
- Kompenzačné opatrenia a zmiernenie poškodenia musia byť súčasťou	Môže byť stanovené vo výzve.
- Horizontálne témy OP, alebo aspoň výzvy na predkladanie návrhov, by mali zahŕňať viac aspektov efektívneho využívania zdrojov (voda, energia, odpady).	Kapitola 8 8.1. Udržateľný rozvoj Kritériá sú zabudované

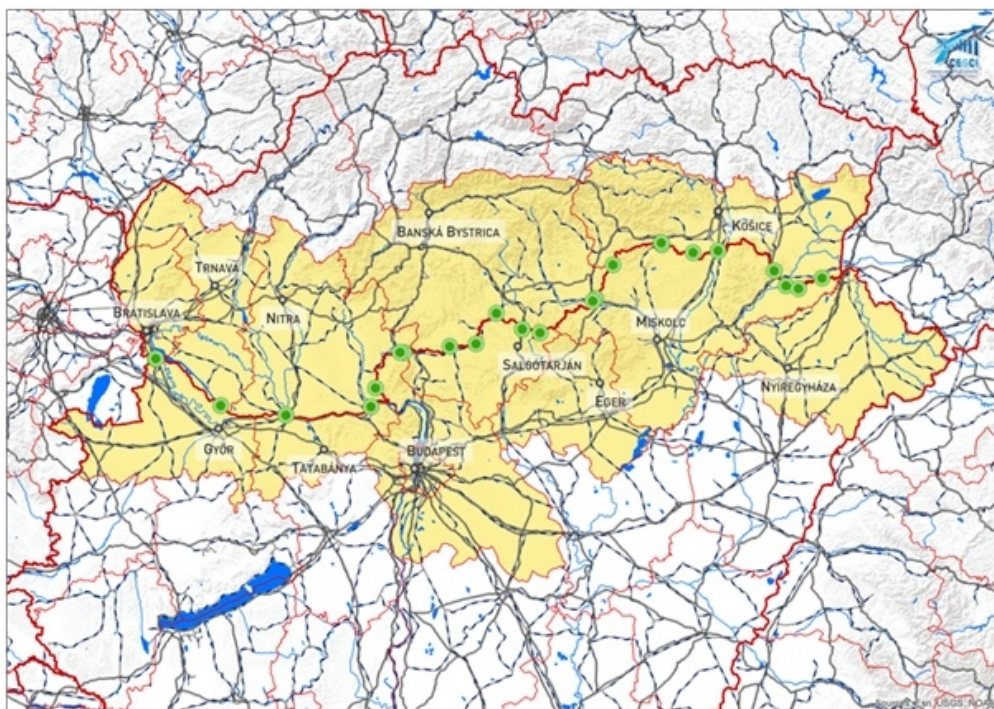
6. PRÍLOHY

ANNEX 1

DATA TÝKAJÚCE SA OPRÁVNENÉHO REGIÓNU

Región	NUTS 3	Plocha (Km ²)	Populácia (2011)
Bratislavský kraj	SK 010	2 047	599 931
Trnavský kraj	SK 021	4 146	554 021
Nitriansky kraj	SK 023	6 342	690 311
Banskobystrický kraj	SK 032	9 456	660 991
Košický kraj	SK 042	6 753	790 837
Győr-Moson-Sopron megye	HU 221	4 205	449 967
Komárom-Esztergom megye	HU 212	2 265	311 411
Pest megye	HU 102	6 390	1 237 561
Budapest	HU 101	526	1 733 685
Nógrád megye	HU 313	2 546	201 919
Heves megye	HU 312	3 637	307 985
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	HU 311	7 250	684 793
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	HU 323	5 934	555 496
CELKOM		61 496	8 778 908

Hraničné prechody na Maďarsko-slovenskej hranici

ANNEX 2**POŽADOVANÝ OBSAH ENVIRONMENTÁLNEJ SPRÁVY****PODĽA SMERNICE 2001/42/ES A PRÍSLUŠNÝCH KAPITOL:**

a) zhrnutie obsahu, hlavné ciele plánu alebo programu a vzťah k iným relevantným plánom alebo programom;	Kapitola 1
b) dôležité aspekty súčasného stavu životného prostredia a ich pravdepodobný vývoj bez realizácie plánu alebo programu;	Kapitola 3
c) environmentálne charakteristiky oblastí, ktoré budú pravdepodobne významne ovplyvnené;	Kapitola 3
d) všetky existujúce environmentálne problémy, ktoré sú relevantné z hľadiska plánu alebo programu, vrátane tých, ktoré sa týkajú oblastí so zvláštnym významom pre životné prostredie, ako sú oblasti určené na základe smerníc 79/409/EHS a 92/43/EHS;	Kapitola 3
e) ciele ochrany životného prostredia, stanovené na medzinárodnej úrovni Spoločenstva alebo členských štátov, ktoré sa týkajú plánu alebo programu, a spôsob, akým boli tieto ciele a ďalšie úvahy o životnom prostredí vzaté do úvahy počas jeho prípravy;	Kapitola 2
f) pravdepodobne významné účinky na životné prostredie, vrátane vplyvov na oblasti ako sú biodiverzita, populácia, zdravie ľudí, fauna, flóra, pôda, voda, ovzdušie, klimatické faktory, hmotné aktíva, kultúrne dedičstvo, vrátane architektonického a archeologického dedičstva, krajina a vzájomných vzťahov medzi vyššie uvedenými faktormi;	Kapitola 3
g) preventívne opatrenia na zníženie a čo najväčšiu kompenzáciu všetkých významných nepriaznivých vplyvov na životné prostredie vyplývajúce z realizácie plánu alebo programu;	Kapitola 3,4
h) náčrt dôvodov pre výber skúmaných alternatív a opis, akým sa vykonalo posudzovanie, vrátane akýchkoľvek ťažkostí (akými sú technické nedostatky alebo nedostatok know-how) pri zostavovaní požadovaných informácií;	Kapitola 3
i) opis plánovaných opatrení určených na monitorovanie v súlade s článkom 10;	Kapitola 5
j) netechnické zhrnutie informácií v rámci horeuvedených kapitol.	Kapitola 6 (a bude to samostatný dokument)

PODĽA MAĎARSKEJ VLÁDNEJ VYHLÁŠKY 2/2005 (I.11.) A PRÍSLUŠNÝCH KAPITOL:

1.	SEA Proces	1.1
1.1	Rozsah správy	1.1
1.2	Súvis s ostatnými časťami plánovacieho procesu	1.2
1.3	Odporúčania počas vypracovania správy	1.4 a 4.3
1.4	Konzultačný proces	1.3
1.5	Zdroje dát a obmedzenia	1.5
2.	Alternatívy	3.3
2.1	Stručné zhrnutie programu	2.1
2.2	Koherentnosť s relevantnými plánmi a programami	2.2
2.3	Dôvody výberu medzi alternatívami	3.3
3.	Hodnotenie dopadov	3.2
3.1	Koherentnosť s relevantnými environmentálnymi cieľmi	2.4 a 2.5
3.2	Integrácia environmentálnych cieľov	2.4
3.3	interná a externá konzistencia	2.3 a 2.2
3.4	stav životného prostredia	3.1
3.4.1	relevantné geografické územie	3.1 a príloha 1
3.4.2	iné charakteristiky stavu životného prostredia	3.1
3.4.3	environmentálne konflikty, problémy	3.1
3.5	Faktory priamo a nepriamo ovplyvňujúce životné prostredie	3.2
3.5.1	priame dopady	3.2
3.5.2	nepriame dopady	3.2
3.6	Predvídateľné efekty na životné prostredie	3.2
3.6.1	identifikácia environmentálnej záťaže na:	3.2
3.6.1.1	Environmentálne komponenty	3.2.4
3.6.1.2	systém a štruktúra životného prostredia	3.2.4
3.6.1.3	Natura 2000	3.2.4
3.6.1.4	ľudské zdravie, kvalita života, kultúrne dedičstvo, využitie pôdy	3.2.4
3.6.2	nepriame dopady, hlavne:	3.2
3.6.2.1	nové environmentálne konflikty, problémy	3.2.2
3.6.2.2	správanie priateľské k prírodnému prostrediu	3.2.2
3.6.2.3	odklon od optimálnej priestorovej štruktúry	3.2.2
3.6.2.4	sociálno-kultúrne tradície (adaptované na kapacitu krajiny)	3.2.2
3.6.2.5	obnova prírodných zdrojov	3.2.2
3.6.2.6	využitie iných ako miestnych prírodných zdrojov	3.2.2
3.7	definovanie akceptovateľnej verzie	3.3
4.	Odporúčania ako zvýšiť environmentálny dopad a ako sa vyhnúť nechceným efektom	4.3
5.	Odporúčania na zváženie v iných PP ovplyvňujúcich program	4.3
6.	Monitoring	5
7.	Netechnické zhrnutie	6